

Tiashkorob, I. & Holub, R. (2024) Lending to the economy of Ukraine by banks with foreign capital. Socio-Economic Problems and the State (electronic journal), Vol. 30, no. 1, pp. 55-64. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2024/24tivzik.pdf>

ISSN 2223-3822

КРЕДИТУВАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ БАНКАМИ З ІНОЗЕМНИМ КАПІТАЛОМ

Ірина ТЯЖКОРОБ

Роксолана ГОЛУБ

Львівський національний університет імені Івана Франка
вул. Університетська, 1, м. Львів, 79000, Україна

e-mail: ira.tyazhkorob@gmail.com

e-mail: or.golub@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8260-5999>

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1414-3470>

Article history:

Received: March, 2024
1st Revision: April, 2024
Accepted: April, 2024

JEL classification:

G21
O16

UDC:

336.71

DOI:

<https://doi.org/10.33108/sepd.2024.01.055>

Анотація: Актуалізовано, що в умовах обмеженості власних фінансових ресурсів іноземний капітал відіграє роль драйвера зростання підприємницького сектора та важливого джерела задоволення значних потреб економіки України в інвестиціях. Визначено на основі аналізу обсягу та структури кредитного портфелю, що впродовж 2021-2023 рр. кредитна діяльність втратила провідну роль серед активних операцій банків з іноземним капіталом в Україні. Наголошено, що посилення загрози виникнення додаткових кредитних ризиків призвело до зміни пріоритетів у роботі банків у бік інвестування у цінні папери. Відзначено, що банки іноземних банківських груп дотримувались обережності у кредитуванні реального сектору економіки та виявили незацікавленість у зростанні обсягу кредитного портфелю, високі прибутки їм вдалося отримати за рахунок збільшення вартості кредитів. Обґрунтовано, що банки з іноземним капіталом в Україні реалізовували консервативну або пасивну кредитну стратегію. Підкреслено, що банки з іноземним капіталом в Україні можуть втратити одну з основних функцій фінансового посередництва – кредитування суб'єктів господарювання та громадян. Зроблено висновок, що для підвищення ефективності та забезпечення довготривалих кредитних відносин між суб'єктами економіки необхідним з боку держави є створення умов для активізації реального виробництва, зайнятості населення та стимулювання банків до формування збалансованої структури активів. Окреслено напрями удосконалення Державної програми розвитку кредитування суб'єктів господарювання, серед яких: дотримання довгострокового та інвестиційного характеру кредитування, розробка відповідних соціально-економічних критеріїв оцінювання досягнення інвестиційних цілей, забезпечення рівних конкурентних умов для банків-представників різних банківських груп при залученні клієнтів у Програмі. Акцентовано увагу на необхідності уникнення зростання складності при оформленні кредитної заявки для потенційних позичальників внаслідок включення в неї ESG-компонентів згідно політики Національного банку України щодо розвитку сталого фінансування.

Ключові слова: кредитування, кредитний портфель, кредитна активність, кредитна стратегія, кредитний ризик, банки з іноземним капіталом.

Тяжкороб І., Голуб Р. Кредитування економіки України банками з іноземним капіталом. Соціально-економічні проблеми і держава. 2024. Вип. 1 (30). С. 55-64. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2024/24tivzik.pdf>

This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.

1. Постановка проблеми.

У теперішніх умовах функціонування української економіки підтримка ділової активності суб'єктів господарювання та забезпечення зайнятості населення є вирішальними чинниками соціальної стабільності в країні. Значні обсяги вільних ресурсів, які можуть бути перерозподілені до реального сектора економіки, належать банківському сектору. Банки, виконуючи роль фінансового посередника, спроможні задовольняти потреби підприємств у необхідних для них фінансових ресурсах на засадах кредитування. У такий спосіб створюються передумови для стимулювання відтворювальних процесів в економіці. Адже банківський кредит слугує основним джерелом фінансування не тільки поточної, а й інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання.

Проблеми активізації банківського кредитування економіки України не втрачають своєї актуальності. Особливо гострими вони є сьогодні, коли країна не в змозі власними силами здійснювати соціально-економічний розвиток. В цьому зв'язку підсилюється роль іноземного банківського капіталу, присутність якого на українському фінансовому ринку є позитивним сигналом для міжнародних інвесторів. Тому необхідним є визначення тенденцій у кредитуванні банків з іноземним капіталом як важливого драйвера зростання підприємницького сектора та джерела задоволення значних потреб економіки в інвестиціях.

2. Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Проблеми оптимізації кредитних відносин у соціально-економічному розвитку України є предметом постійних дискусій, передусім, серед вітчизняних вчених-економістів та професіоналів-банкірів. Зокрема, останнім часом численні публікації присвячені особливостям кредитної діяльності банків в умовах кризових явищ в економіці, спричинених спочатку пандемією COVID-19, а потім – військовими подіями [2, 3, 6, 8, 10-12]. Перш за все, увагу приділено ролі держави в активізації процесів кредитування, ефективності та доцільності здійснюваних нею заходів щодо стимулювання, як позичальників, так і кредиторів.

3. Невирішені аспекти проблеми.

При цьому більш детального аналізу потребує кредитна діяльність банків з іноземним капіталом в Україні, визначення стратегічного характеру якої дозволить намітити можливі шляхи удосконалення кредитної підтримки національної економіки.

4. Постановка завдання.

Метою дослідження є визначення сучасних тенденцій у кредитуванні економіки України банками з іноземним капіталом. Для досягнення поставленої мети визначено наступні наукові завдання: оцінити обсяг, структуру, рівень ризику та прибутковості кредитного портфелю, а також визначити тип кредитної стратегії, що реалізується банками з іноземним капіталом в Україні у теперішній час.

Методологічну основу роботи становлять методи та способи структурного, статистичного та графічного аналізу.

5. Виклад основного матеріалу.

Кредитування є однією з переважаючих операцій у діяльності банківських установ. У сукупності кредитні операції формують кредитний портфель будь-якого банку, банківської групи та всієї банківської системи. Так, впродовж 2021-2023 рр.

кредитна діяльність втратила провідну роль серед активних операцій банків з іноземним капіталом в Україні. Зокрема, обсяг загальних активів банків за цей період збільшився на 13,7%, а обсяг кредитних операцій, які у сукупності формують кредитний портфель, скоротився у 2,0 рази. В результаті частка кредитів у загальних активах, або кредитна активність банків, зменшилась у 2,3 рази (рис. 1).

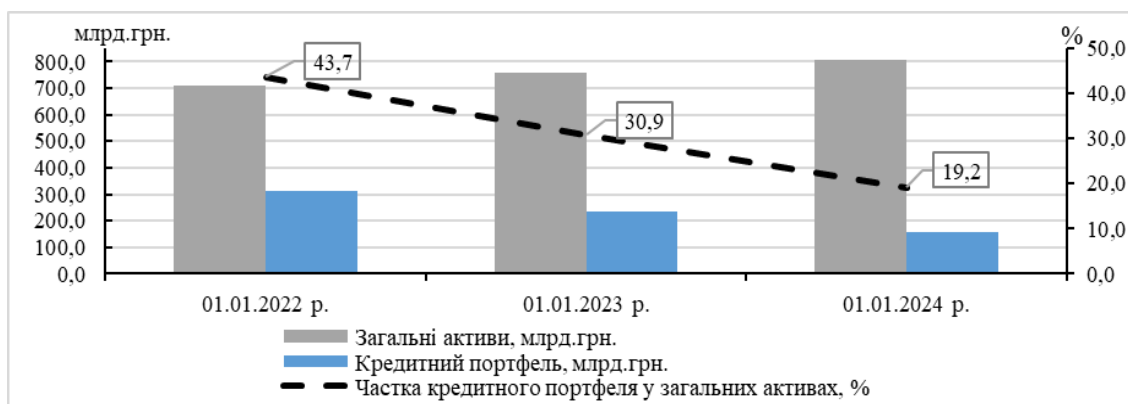

Рис. 1. Рівень кредитної активності банків з іноземним капіталом в Україні у 2021–2023 рр.

Джерело: розраховано та побудовано авторами за [1].

Слід зауважити, що за аналізований період показник кредитної активності банків був значно менше 65%, що за класифікацією вітчизняних вчених в умовах недостатньої розвиненості фондового ринку відповідає консервативному типу кредитної стратегії [2]. Даний висновок можна конкретизувати, враховуючи поділ кредитної політики банків за рівнем агресивності, запропонований іншими українськими дослідниками [3]. Так, з огляду на те, що у 2021-2022 рр. показник кредитної активності коливався в межах 30-50%, то кредитна політика банків з іноземним капіталом характеризувалась як помірна. У 2023 р. вона набула рис консервативної, або пасивної, внаслідок зменшення частки кредитного портфелю у загальних активах банків до рівня, що на початок 2024 р. не перевищував 30%.

Аналіз кредитного портфеля банків з іноземним капіталом за клієнтами показав, що обсяги кредитування юридичних осіб істотно переважають обсяги кредитів, наданих фізичним особам. За три останні роки попит на кредитні ресурси банків з боку фізичних осіб у структурі кредитного портфеля банків зменшився вдвічі. Наприклад, якщо у 2021 р. співвідношення обсягів кредитування юридичних та фізичних осіб становило 78% до 22%, то у 2023 р. воно вже дорівнювало 90% на 10% (рис. 2).

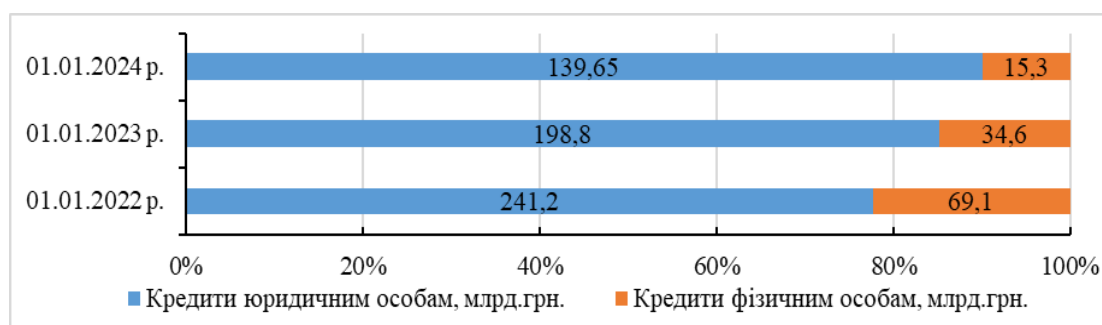

Рис. 2. Структура кредитного портфеля банків з іноземним капіталом в Україні у 2021-2023рр.

Джерело: побудовано авторами за [1].

Квартальні дані НБУ щодо кредитування економіки банками з іноземним капіталом дозволяють зафіксувати зростання чистих кредитів суб'єктам господарювання лише у I кварталі 2022 р. (+1,0%) та у III-IVкварталах 2023 р. (1-3%) відносно 2021 р. В інші періоди відбувається скорочення чистих кредитів у гривні як суб'єктам господарювання, так і фізичним особам. Пік спадних тенденцій у кредитування припадає на другу половину 2022 р., що пов'язано, передусім, із початком військових подій в країні (рис. 3).

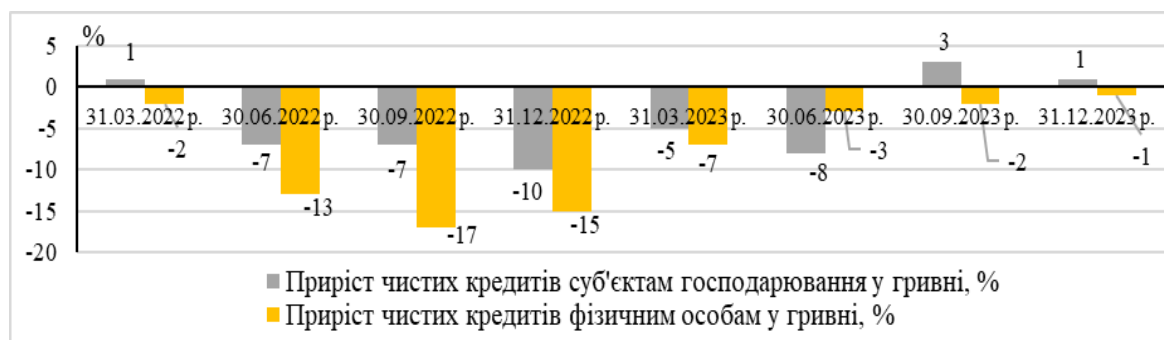

Рис. 3. Темпи приросту чистих кредитів суб'єктам господарювання та фізичним особам, виданих банками з іноземним капіталом в Україні у 2022–2023 рр. (2021 р.=100%)

Джерело: розраховано та побудовано авторами за [4].

У цілому слід зауважити, що дещо повільніше падіння обсягів кредитування суб'єктів господарювання порівняно із темпами скорочення кредитування фізичних осіб обумовлено вжитими Урядом в особі Міністерства фінансів України та Національним банком України стимулюючими заходами як для бізнесу з метою отримання доступу до більш дешевих кредитних ресурсів, так і для банківських установ з метою більш активного використання ними вільних коштів у програмах кредитування реального сектору економіки.

Так, відповідно до ухвали Кабінету Міністрів здійснено зміни щодо умов отримання бізнесом кредитів за Державною програмою «Доступні кредити 5-7-9%» [5]. Тепер протягом дії воєнного стану та впродовж місяця після його завершення будь-який бізнес зможе отримати кредит під 0%, у наступні періоди діятиме кредитна ставка у 5%. При цьому максимально можлива сума кредиту становить 60 млн. грн. Кредит може надаватись для реалізації інвестиційних проєктів та рефінансування заборгованості на термін до 5 років, а для фінансування оборотного капіталу до 3 років. Урядом розширено й перелік інструментів, які дозволять банкам надавати кредити в межах Програми «5-7-9» при недостатності забезпечення (застави). Страхуватиме кредити підприємців-експортерів експортно-кредитне агентство, що зменшує кредитний ризиків банків.

Зокрема, станом на кінець III кварталу 2023 р. у топ 10 банків-партнерів Програми за розміром укладених кредитних угод увійшли такі банки з іноземним капіталом, як Райффайзен Банк (25,3 млрд. грн.), Прокредитбанк (17,2 млрд. грн.), Креді Агріколь (12,1 млрд. грн.), Кредобанк (10,3 млрд. грн.), ОТП Банк (7,3 млрд. грн.) [6]. Відмітним є те, що у кредитному портфелі банків, по-перше, переважають відносно короткострокові кредити, а по-друге, вони спрямовані на підтримку поточної активності компаній-клієнтів, передусім, аграрної галузі та торгівлі. Частка, що припадає на кредитування промислових компаній, залишається невисокою. У свою чергу це суперечить первинному задуму Програми щодо довгострокового фінансування інвестиційних цілей, пов'язаних із розвитком бізнесу. Крім того, порівняно із довоєнним періодом участь банків з іноземним капіталом у Програмі

поступово скорочується. Серед можливих причин цьому називають несвоєчасну компенсацію відсотків з боку держави – від 2 місяців (на кінець 2022 р.) до 5 місяців (на кінець 2023 р.) [6].

Позитивний вплив на відновлення товарного кредиту, або фінансового лізингу, має реалізація удосконаленої відповідно до вимог часу Державної програми «Доступний фінансовий лізинг 5-7-9%». Вона передбачає фінансування суб'єктів підприємництва для забезпечення пасажирського та вантажного перевезення на період дії воєнного стану в Україні. Як от, компенсація винагороди за Програмою відмінено до 0% річних протягом воєнного стану та протягом одного місяця після його припинення чи скасування, але не більше 1 року з дати договору фінансового лізингу, а після завершення цього періоду та до завершення строку договору фінансового лізингу – до рівня 5% річних [7]. За словами керівництва «ОТП Лізинг» – універсальної лізингової компанії, що належить міжнародній банківській групі OTP Group та є лідером у сфері лізингових послуг в Україні, тепер існує потенціал збільшення попиту з боку аграріїв, фармовиробників, підприємств роздрібної торгівлі, логістики та автоперевізників [8].

Низку кроків зроблено також НБУ для спрощення умов кредитної діяльності банків [9]. Наприклад, у банків з'явилась можливість вчасного отримання рефінансування для збільшення кредитних портфелів; запровадження в разі необхідності кредитних канікул своїм клієнтам; не враховувати прострочення платежів за позиками при оцінюванні кредитних ризиків; реструктурувати кредити у зв'язку з фінансовими труднощами підприємств, що виникли внаслідок війни, без визнання дефолту за такими позиками. У такий спосіб передбачається забезпечити гнучкість роботи банків із позичальниками та оптимальність умов обслуговування кредитів, а, отже й підтримати фінансовий стан і кредитоспроможність банків.

Деякому відновленню кредитування у 2023 р. сприяло й суттєве зниження облікової ставки з 25% до 15%, що дозволило банкам залучити більш «дешеві» ресурси, дещо знизити вартість кредитів (рис. 4), поновити заморожені кредитні програми та впровадити принципово нові напрямки кредитування, які на думку банкірів отримають подальшого розвитку й у 2024 р. [10]. Серед них, окрім вищезазначеної програми «Доступні кредити 5-7-9%», є: беззаставне фінансування мікро-, малого та середнього бізнесу «Доступний факторинг», що передбачає відтермінування платежу за компенсаційною ставкою 13% річних строком до 360 днів; кредитування енергомодернізації будинків «Енергодім»; пільгова іпотека «єОселя», а також розробка спільно з органами місцевої влади спеціальних компенсаторних програм стосовно відшкодування частини вартості житла, що потребуватиме відшкодування.

Рис. 4. Динаміка відсоткової ставки за новими кредитами (без пролонгації або інших змін кредитних умов) у гривнях, наданих банками з іноземним капіталом в Україні, у 2021-2023 рр.

Джерело: розраховано та побудовано авторами за [4].

Відмітним у діяльності банків з іноземним капіталом в Україні впродовж 2021-2023 рр. є те, що, не дивлячись на уповільнення кредитної діяльності, відбулося зниження рівня ризику та підвищення рівня доходності їх кредитного портфеля (табл. 1). Зокрема, в аналізованому періоді показник якості кредитного портфеля з точки зору його покриття власним капіталом збільшився майже у 2,0 рази, а захищеності резервами – у 2,4 рази. Лише у 2022-2023 рр. спостерігалось зниження коефіцієнту покриття класифікованих кредитів власним капіталом внаслідок протилежних тенденцій у зміні резервів (зменшилися) та власного капіталу (збільшився).

Крім того, 2021-2022 рр. характеризувались зниженням ефективності управління кредитним портфелем. Про це свідчить зростання частки непрацюючих кредитів у портфелі банків з іноземним капіталом у 2,8 рази. До кінця 2023 р. ситуація змінилась на кращу – рівень кредитного ризику знизився порівняно із 2022 р. на 3 п.п.

Негативна динаміка частки непрацюючих кредитів обумовлена здебільшого втратою доходів, руйнуванням активів та заставного майна, погіршенням платоспроможності позичальників внаслідок військових подій, а також пролонгацією повернення кредитів та скасування штрафів за прострочення виплат за позичками. У свою чергу, це призвело до зростання втрат від кредитного ризику, темпи яких були більш високими, аніж темпи зростання процентних доходів. В результаті коефіцієнт співвідношення процентних доходів і процентних витрат у 2022-2023 рр. знизився на 12,8 п.п.

У цілому протягом 2021-2023 рр. доходи банків з іноземним капіталом, отримані з кожної гривні виданих кредитів, та прибутковість кредитних операцій збільшились у 3,4 рази, відповідно.

Таблиця 1 Аналіз показників ризику та доходності кредитного портфеля банків з іноземним капіталом в Україні у 2021–2023 рр.

Показники	01.2022 р.	01.2023 р.	01.2024 р.	Абсолютне відхилення, +-	
				01.2023/ 01.2022	01.2024/ 01.2023
1. Коефіцієнт покриття кредитного портфеля власним капіталом (<i>власний капітал/кредитний портфель</i>)	0,300	0,318	0,592	0,018	0,274
2. Коефіцієнт якості (захищеності) кредитного портфеля (<i>резерви/кредитний портфель</i>)	0,057	0,097	0,134	0,040	0,037
3. Коефіцієнт покриття класифікованих кредитів власним капіталом (<i>резерви/власний капітал</i>)	0,190	0,305	0,226	0,115	-0,079
4. Коефіцієнт проблемних кредитів (<i>проблемні кредити/кредитний портфель</i>)	0,067	0,189	0,159	0,122	-0,030
5. Коефіцієнт доходності кредитного портфеля (<i>процентний дохід/кредитний портфель</i>)	0,156	0,291	0,525	0,135	0,234
6. Коефіцієнт прибутковості кредитних операцій (<i>чистий процентний дохід/кредитний портфель</i>)	0,118	0,223	0,399	0,105	0,176
7. Коефіцієнт співвідношення процентних доходів і процентних витрат	4,181	4,295	4,167	0,114	-0,128

Джерело: розраховано авторами за [1].

Отже, наведені у табл. 1 показники ризику та прибутковості кредитного портфелю банків з іноземним капіталом підтверджують вище зроблені висновки щодо пасивності здійснюваної ними кредитної діяльності. Реалізуючи консервативну стратегію кредитування економіки України, банки з іноземним капіталом працювали із

перевіреними клієнтами та прагнули мінімізувати кредитний ризик. При цьому встановлено жорсткі критерії оцінки кредитоспроможності позичальників, мінімальні терміни надання кредитів та їх обсягів, непрості умови надання кредиту, суворі процедури ліквідації проблемної заборгованості. Зазначимо, що дотримуючись такої кредитної стратегії, банки не націлені на розширення обсягів кредитування, отримувати високі прибутки їм вдається за рахунок збільшення вартості кредитів.

6. Висновки та перспективи подальших досліджень в даному напрямку.

Вибір банками з іноземним капіталом консервативної кредитної стратегії обумовлений не тільки погіршення геополітичної ситуації в Україні, а й рестрикційним характером грошово-кредитної політики, здійснюваної останніми роками Національним банком України. Тому має місце зміна пріоритетів у роботі банків з іноземним капіталом, обережність у кредитуванні реального сектору економіки та незацікавленість у зростанні обсягу кредитного портфеля через можливість виникнення додаткових кредитних ризиків. Натомість відзначимо тенденцію до збільшення коштів банків у депозитних сертифікатах НБУ та ОВДП, що є більш привабливим напрямком діяльності з точки зору прибутковості та ризику [1]. Такий стан справ викликає занепокоєння у наукових колах [11], оскільки банки можуть втратити одну з основних функцій фінансового посередництва, яка полягає у кредитуванні суб'єктів господарської діяльності та громадян.

Відтак життєво необхідною для економіки України у сучасних умовах господарювання є така державна політика та стратегія, яка, з одного боку, створюватиме умови для активізації реального виробництва та зайнятості населення, а з іншого – стимулюватиме банки до формування збалансованої структури активів, що уможливить ефективні довготривалі кредитні відносини між суб'єктами економіки. Серед стратегічних заходів, що підвищать ефективність використання обмежених бюджетних коштів, спрямованих на розвиток підприємництва, є удосконалення Державної програми «Доступні кредити 5-7-9%» у частині дотримання інвестиційних цілей кредитування та розробці відповідних соціально-економічних критеріїв оцінювання їх досягнення, а також забезпечення для банків-представників різних банківських груп рівних конкурентних умов при залученні клієнтів у Програму.

Крім того, у світлі посилення уваги НБУ до ESG-ризиків [13, с. 24-25] важливим є уникнення зростання складності при оформленні кредитної заявки для потенційних позичальників внаслідок включення в неї ESG-компонентів. Тому подальші дослідження будуть зосереджені на аналізі практики «зеленого» кредитування банків з іноземним капіталом та пошуку шляхів збільшення попиту домогосподарств та підприємництва на отримання «зелених» позик, як одного з основних інструментів реалізації політики сталого розвитку економіки країни.

Author details (in English)

LENDING TO THE ECONOMY OF UKRAINE BY BANKS WITH FOREIGN CAPITAL

Iryna TIAZHGOROB

e-mail: ira.tyazhkorob@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8260-5999>

Roksolana HOLUB

Ivan Franko National University of Lviv,
Universytetska St., 1, Lviv, 79000, Ukraine

e-mail: or.golub@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1414-3470>

Abstract. *It has been updated that in conditions of limited own financial resources, foreign capital plays the role of a driver of the growth of the entrepreneurial sector and an important source of meeting the significant investment needs of the Ukrainian economy. Based on the analysis of the volume and structure of the credit portfolio, it was determined that during 2021-2023 credit activity lost the leading role among the active operations*

of banks with foreign capital in Ukraine. It was emphasized that the strengthening of the threat of additional credit risks led to a change in priorities in the work of banks in the direction of investing in securities. It was noted that the banks belonging to foreign banking groups were cautious in lending to the real sector of the economy and showed disinterest in the growth of the credit portfolio, they managed to get high profits due to the increase in the value of loans. It is substantiated that banks with foreign capital in Ukraine implemented a conservative or passive credit strategy. It is emphasized that banks with foreign capital in Ukraine may lose one of the main functions of financial intermediation - lending to business entities and citizens. It was concluded that in order to increase efficiency and ensure long-term credit relations between economic entities, it is necessary for the state to create conditions for the activation of real production, employment of the population and stimulation of banks to form a balanced structure of assets. The directions for improving the State Program for the Development of Lending to Business Entities are outlined, including: compliance with the long-term and investment nature of lending, development of appropriate socio-economic criteria for assessing the achievement of investment goals, ensuring equal competitive conditions for representative banks of various banking groups for attracting clients to the Program. Emphasis is placed on the need to avoid increasing complexity when applying a loan application for potential borrowers due to the inclusion of ESG components in it in accordance with the policy of the National Bank of Ukraine regarding the development of sustainable financing.

Key words: lending, credit portfolio, credit activity, credit strategy, credit risk, banks with foreign capital.

Appendix A. Supplementary material

Supplementary data associated with this article can be found, in the online version, at

<http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2024/24tivzik.pdf>

Funding

The authors received no direct funding for this research.

Citation information

Tiazhkorob, I. & Holub, R. (2024) Lending to the economy of Ukraine by banks with foreign capital. Socio-Economic Problems and the State (electronic journal), Vol. 30, no. 1, pp. 55-64. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2024/24tivzik.pdf>

Використана література:

1. Асоціація українських банків. Аналітика. URL: <https://aub.org.ua/index.php/analityka-aub> (дата звернення 23.03.2024).
2. Васюренко О. В., Подчесова В. Ю. Сучасні концепції управління кредитним ризиком як основні складові процесу управління кредитним ризиком банку. Актуальні проблеми економіки. 2011. № 1. С. 170-177.
3. Гладинець Н. Ю., Петрина В. В. Кредитна політика банків як інструмент забезпечення конкурентних позицій на ринку банківських послуг. Науковий вісник Мукачівського державного університету. 2015. № 19 (14). С. 153-160.
4. Огляд банківського сектору, лютий 2024 р. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-bankivskogo-sektoru-lyutyi-2024-roku> (дата звернення 23.03.2024).
5. Постанова Кабінету міністрів України «Про надання фінансової державної підтримки» від 24 січня 2020 р. N 28 (зі змінами та доповненнями). URL: <https://ips.ligazakon.net/document/KP200028?an=1> (дата звернення 23.03.2024).
6. Корнилюк А., Корнилюк Р. Державна програма підтримки бізнесу «Доступні кредити 5-7-9%»: у пошуках оптимального дизайну. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3836803-derzavna-programa-pidtrimki-biznesu-dostupni-krediti-579-uposukah-optimalnogo-dizajnu.html> (дата звернення 23.03.2024).
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 14 березня 2023 р. №229 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо надання фінансової державної підтримки суб'єктам підприємництва». URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennia-zmin-do-deiakykh-postanov-kabinetu->

- ministriv-ukrainy-shchodo-nadannia-finansovoi-derzhavnoi-pidtrymky-subiektam-pidpriumnytstva-i140223-229 (дата звернення 23.03.2024).
8. Власенко М. Державна справа. URL: <https://banksrating.com.ua/analytics/derzhavna-sprava/> (дата звернення 13.03.2024).
 9. Національний банк України. Змінено окремі підходи до оцінки банками кредитного ризику, червень 2022. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zmineno-okremi-pidhodi-do-otsinki-bankami-kreditnogo-riziku> (дата звернення 13.03.2024).
 10. Комерційні банки України у 2024 р. активізують свої кредитні програми. URL: <https://interfax.com.ua/news/economic/957005.html> (дата звернення 23.03.2024).
 11. Дзюблюк О. Проблеми активізації банківського кредитування реального сектору економіки в умовах воєнного стану. Вісник економіки. 2023. № 3. С. 8-25. URL: <https://visnykj.wunu.edu.ua/index.php/visnykj/article/view/1486/1625> DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2023.03.008> (дата звернення 23.03.2024).
 12. Костюк В., Файчук О., Бобирець Я. Тенденції розвитку банківського кредитування економіки в Україні. Соціально- економічні проблеми і держава (електронний журнал). 2021. Вип. 2 (25). С. 29-40. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2021/21kvaevu.pdf> DOI: <https://doi.org/10.33108/sepd.2022.02.029> (дата звернення 23.03.2024).
 13. Політика Національного банку України щодо розвитку сталого фінансування на період до 2025 року. URL: https://bank.gov.ua/ua/file/download?file=Policy_rozvytok-stalogo-finansuvannja_2025.pdf (дата звернення 23.03.2024).

References

1. Asotsiatsiia ukrainykykh bankiv. Analitika [Association of Ukrainian Banks. Analytics]. URL: <https://aub.org.ua/index.php/analitika-aub> (accessed: February 6, 2024) [In Ukrainian].
2. Vasiurenko, O. V., Podchesova V. Yu. (2011) Suchasni kontseptsii upravlinnia kredytnym ryzykom yak osnovni skladovi protsesu upravlinnia kredytnym ryzykom banku [Modern concepts of credit risk management as the main components of the bank's credit risk management process]. Aktualni problemy ekonomiky, no. 1, pp. 170-177.
3. Hladynets, N. Yu., Petryna, V. V. (2015) Kredytна polityka bankiv yak instrument zabezpechennia konkurentnykh pozytsii na rynku bankivskykh posluh [Credit policy of banks as a tool for ensuring competitive positions in the market of banking services]. Naukovyi visnyk Mukachivskoho derzhavnoho universytetu, no. 19 (14), pp. 153-160.
4. Ohliad bankivskoho sektoru, liutyi 2024 r. [Overview of the banking sector, February 2024]. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-bankivskogo-sektoru-lyutiy-2024-roku> (accessed March 23, 2024).
5. Postanova Kabinetu ministriv Ukrainy «Pro nadannia finansovoi derzhavnoi pidtrymky» vid 24 sichnia 2020 r. N 28 (zi zminyamy ta dopovnenniamy) [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On the provision of financial state support" dated January 24, 2020 No. 28 (with changes and additions)]. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/KP200028?an=1> (accessed March 23, 2024).
6. Kornyliuk, A., Kornyliuk, R. Derzhavna prohrama pidtrymky biznesu «Dostupni kredyty 5-7-9%»: u poshukakh optimalnogo dyzainu [State business support program "Affordable loans 5-7-9%": in search of optimal design]. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3836803-derzhavna-prohrama-pidtrimki-biznesu-dostupni-kredyty-5-7-9-u-poshukakh-optimalnogo-dizajnu.html> (accessed March 23, 2024)
7. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 14 bereznia 2023 r. №229 «Pro vnesennia zmin do deiakyykh postanov Kabinetu Ministriv Ukrainy shchodo nadannia finansovoi derzhavnoi

- pidtrymky subiektam pidpriemnytstva» [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated March 14, 2023 No. 229 "On Amendments to Certain Resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine Regarding the Provision of Financial State Support to Business Entities"]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennia-zmin-do-deiakyh-postanov-kabinetu-ministriv-ukrainy-shchodo-nadannia-finansovoi-derzhavnoi-pidtrymky-subiektam-pidpriemnytstva-i140223-229> (accessed March 23, 2024).
8. Vlasenko, M. Derzhavna sprava [State affairs]. URL: <https://banksrating.com.ua/analytics/derzhavna-sprava/> (accessed March 23, 2024).
 9. Natsionalnyi bank Ukrainy. Zmineno okremi pidkhody do otsinky bankamy kredytnoho ryzyku, cherven 2022 [National Bank of Ukraine. Some approaches to credit risk assessment by banks have been changed, June 2022.]. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zmineno-okremi-pidhodi-do-otsinki-bankami-kreditnogo-riziku> (accessed March 23, 2024).
 10. Komertsiini banky Ukrainy u 2024 r. aktyvizuiut svoi kredytni prohramy [Commercial banks of Ukraine will intensify their credit programs in 2024]. URL: <https://interfax.com.ua/news/economic/957005.html> (accessed March 23, 2024).
 11. Dziubliuk, O. (2023) Problemy aktyvizatsii bankivskoho kredytuvannia realnogo sektoru ekonomiky v umovakh voiennoho stanu [Problems of intensification of bank lending to the real sector of the economy in the conditions of martial law]. Visnyk ekonomiky, no. 3, pp. 8-25. URL: <https://visnykj.wunu.edu.ua/index.php/visnykj/article/view/1486/1625> DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2023.03.008> (accessed March 23, 2024).
 12. Kostiuk, V, Faychuk, O. & Bobyrets, Y. (2021) Tendentsii rozvytku bankivskoho kredytuvannia ekonomiky v Ukraini [The tendencies of bank crediting development to the Ukrainian economy]. Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava (electronic journal), Vol. 25, no. 2, pp. 29-40. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2021/21kvaevu.pdf> DOI: <https://doi.org/10.33108/sepd.2022.02.029> (accessed March 23, 2024).
 13. Polityka Natsionalnogo banku Ukrainy shchodo rozvytku staloho finansuvannia na period do 2025 roku [Policy of the National Bank of Ukraine regarding the development of sustainable financing for the period up to 2025]. URL: https://bank.gov.ua/ua/file/download?file=Policy_rozvytok-stalogo-finansuvannja_2025.pdf (accessed March 23, 2024).

© 2024 Socio-Economic Problems and the State. All rights reserved.
 This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.
 You are free to:
 Share — copy and redistribute the material in any medium or format Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.
 The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.
 Under the following terms:
 Attribution — You must give appropriate credit, provide a link to the license, and indicate if changes were made.
 You may do so in any reasonable manner, but not in any way that suggests the licensor endorses you or your use.
 No additional restrictions
 You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Socio-Economic Problems and the State (ISSN: 2223-3822) is published by Academy of Social Management (ASM) and Ternopil Ivan Puluj National Technical University (TNTU), Ukraine, Europe.

Publishing with SEPS ensures:

- Immediate, universal access to your article on publication
- High visibility and discoverability via the SEPS website
- Rapid publication
- Guaranteed legacy preservation of your article
- Discounts and waivers for authors in developing regions

Submit your manuscript to a SEPS journal at <http://sepd.tntu.edu.ua>

